

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. КАРАЗІНА

**Методичні рекомендації
для самостійної роботи студентів
за навчальною дисципліною
«Порівняльна стилістика»**

рівень вищої освіти	<u>перший (бакалаврський)</u>
спеціальність	<u>035 Філологія</u>
освітня програма	<u>Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова</u>
спеціалізація	<u>035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська</u>
вид дисципліни	<u>обов'язкова</u>

Методичні рекомендації схвалено
на засіданні кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша.
“28” серпня 2023 року, протокол № 1
Завідувач кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша

Олександр РЕБРІЙ

Методичні рекомендації схвалено на засіданні кафедри англійської філології та методики
викладання іноземної мови

Протокол від “28” серпня 2023 року № 1

В.о. завідувача кафедри англійської філології та методики викладання

іноземної мови

Ірина МОРОЗОВА

Методичні рекомендації погоджено науково-методичною
комісією факультету іноземних мов
“29” серпня 2023 року, протокол № 15
Голова науково-методичної комісії факультету іноземних мов

Анна КОТОВА

1. Загальні положення щодо організації самостійної роботи студентів.

Самостійна робота студентів є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних дисциплін і регламентується «Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна».

Університет має забезпечувати для осіб, які навчаються, професійну підготовку на рівні кращих університетів світу, формування необхідних фахових і загальних компетентностей, зокрема: *вміння самостійно навчатися і критично мислити*.

Самостійна робота включає: опрацювання навчального матеріалу, виконання індивідуальних завдань, науково-дослідну роботу.

Навчальний час, відведений на самостійну роботу студента денної та заочної форми навчання, регламентується навчальними планами та робочими навчальними планами.

Зміст самостійної роботи визначається робочою програмою навчальної дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками науково-педагогічного працівника.

Методичні матеріали для самостійної роботи студентів повинні передбачати можливість проведення самоконтролю з боку студента. Для самостійної роботи рекомендується відповідна наукова та професійна монографічна і періодична література.

Контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійну роботу, є обов'язковим. Форми контролю визначаються робочою програмою навчальної дисципліни і можуть включати виконання контрольних робіт, включених до навчального плану, курсових робіт, індивідуальних завдань, тестів, розрахунково-графічних робіт, презентацій, рефератів, винесення самостійно засвоєного матеріалу на підсумковий семестровий контроль (разом з матеріалом, що вивчався при проведенні аудиторних навчальних занять) тощо.

2. Зміст та організація самостійної роботи студентів за навчальною дисципліною «Порівняльна стилістика».

Відповідно до навчального плану, загальний обсяг навчальної дисципліни для студентів денної форми навчання складає 3 кредитів, тобто 90 годин. Обсяг самостійної роботи на денному відділенні складає 60 годин.

3. Розподіл годин для самостійної роботи по темах

Теми	Кількість годин
Тематичний блок 1. Система понять та методів порівняльної стилістики	10
Тематичний блок 2. Стилiстичнi засоби та фiгури англiйської та української мов	40
Тематичний блок 3. Функціональна стилістика англійського та українського тексту	10
<i>Усього годин</i>	60

4. Завдання для самостійної роботи студентів

№ з/п	Назва підтеми та пункту	Зміст самостійної роботи	Кількість годин	Форма контролю
Тематичний блок 1. Система понять та методів порівняльної стилістики				
1	Тема 1.1. Загальнотеоретичні проблеми порівняльної стилістики. Предмет і завдання порівняльної	Опрацювання матеріалу за темою 1.1. (робота з електронним конспектом лекцій, методичними рекомендаціями та	5	Формувальне оцінювання (індивідуальне, групове;

	стилістики. Місце у системі філологічних наук. Загальнометодологічні підвалини. Конкретно наукові основи. Історія походження, теорія та методи.	завданнями для самостійної роботи, підручниками та інтернет-джерелами)		усне / письмове / комп'ютерне)
2	Тема 1.2. Місце порівняльної стилістики серед інших стилістичних дисциплін. Літературознавча порівняльна стилістика та лінгвостилістика. Стель та стилістика. Рівні аналізу. Явище синонімії. Типи синонімів. Прикладна та літературознавча порівняльна стилістика. Стилiстика вiд автора та стилiстика декодування. Стилiстична функцiя.	Опрацювання матеріалу за темою 1.2 (робота з електронним конспектом лекцій, методичними рекомендаціями та завданнями для самостійної роботи, підручниками та інтернет-джерелами), підготовка до усного опитування	5	Формувальне оцінювання (індивідуальне, групове; усне та / або письмове)
	Разом за тематичним блоком 1		10	
Тематичний блок 2. Стилiстичнi засоби та фiгури англiйської та української мов				
1	Тема 2.1. Графіко-фонетичні стилістичні засоби англійської та української мов. Звуконаслідування (ономотопія), алітерація, асонанс, консонанс. Евфонія, какофонія. Графічні засоби. Рима. Ритм. Наголос. Поняття стилістичного засобу на морфологічному рівні. Тема 1. Стилiстична лексикологiя.	Опрацювання матеріалу за темою 2.1 (робота з електронним конспектом лекцій, методичними рекомендаціями та завданнями для самостійної роботи, підручниками та інтернет-джерелами)	5	Формувальне оцінювання (індивідуальне, групове; усне та / або письмове)
2	Тема 2.2. Лексичні засоби англійської та української мов. Денотативне і конотативне значення слова. Стилiстична	Опрацювання матеріалу за темою 2.2. (робота з електронним конспектом лекцій, методичними рекомендаціями та завданнями для самостійної роботи,	5	Формувальне оцінювання (індивідуальне, групове; усне та / або письмове))

	диференціація словарного складу сучасної англійської та української мов. Поетизми, архаїзми, варваризми, книжкові слова, неологізми, терміни. Стилiстичні функції слів зниженого стилістичного тексту: колоквіалізми, сленг, жаргонізми, діалектизми, професіоналізми, вульгаризми. Стилiстичне використання фразеології.	підручниками та інтернет-джерелами);		
3	Тема 2.3. Лексичні стилістичні фігури англійської та української мов. Загальна характеристика. Фігури заміщення: фігури кількості (гіпербола, літота, мейозис).	Опрацювання матеріалу за темою 2.3 (робота з електронним конспектом лекцій, методичними рекомендаціями та завданнями для самостійної роботи, підручниками та інтернет-джерелами); підготовка до практичного заняття	4	Формувальне оцінювання (індивідуальне, групове; усне та / або письмове)
4	Тема 2.4. Лексичні стилістичні фігури англійської та української мов. Фігури заміщення: фігури якості: метонімічна група (метонімія, синекдоха, перифраз, евфемізм).	Опрацювання матеріалу за темою 2.4 (робота з електронним конспектом лекцій, методичними рекомендаціями та завданнями для самостійної роботи, підручниками та інтернет-джерелами); підготовка до поточного тесту	5	Поточне тестування (питання множинного вибору)
5	Тема 2.5. Лексичні стилістичні фігури англійської та української мов. Фігури заміщення: фігури якості: метафорична група (метафора, персоніфікація, порівняння).	Опрацювання матеріалу за темою 2.5 (робота з електронним конспектом лекцій, методичними рекомендаціями та завданнями для самостійної роботи, підручниками та інтернет-джерелами); підготовка до поточного тесту	4	Поточне тестування (питання множинного вибору)
6	Тема 2.6. Лексичні стилістичні фігури англійської та української мов. Фігури заміщення: фігури якості:	Опрацювання матеріалу за темою 2.6 (робота з електронним конспектом лекцій, методичними рекомендаціями та	4	

	метафорична група (алегорія, антономазія); контрасту фігури (іронія, сарказм).	завданнями для самостійної роботи, підручниками та інтернет-джерелами); підготовка до поточного тесту		
7	Тема 2.7. Лексичні стилістичні фігури англійської та української мов. Фігури поєднання: фігури тотожності (епітет, синонім); фігури протиставлення (оксиморон, антитеза, парадокс).	Опрацювання матеріалу за темою 2.7 (робота з електронним конспектом лекцій, методичними рекомендаціями та завданнями для самостійної роботи, підручниками та інтернет-джерелами); підготовка до поточного тесту	4	
8	Тема 2.8. Лексичні стилістичні фігури англійської та української мов. Фігури поєднання: фігури нерівності (зевгма, каламбур; градація і спадна градація)	Опрацювання матеріалу за темою 2.8 (робота з електронним конспектом лекцій, методичними рекомендаціями та завданнями для самостійної роботи, підручниками та інтернет-джерелами); підготовка до поточного тесту	4	
9	Тема 2.9. Синтаксичні стилістичні фігури англійської та української мов. Поняття стилістичного засобу на синтаксичному рівні. Фігури, які засновані на: 1) редукції вихідної моделі (еліпсис, апозиопезис, номінативні речення, асиндетон), парцеляція; 2) експансії вихідної (повтор, перелічення, синтаксична тавтологія, полісиндетон); 3) зміні порядку компонентів вихідної моделі (інверсія, відокремлення); 4) формальних та змістових взаємодіях кількох синтаксичних конструкцій або речень у контексті (паралелізм, хіазм, анафора, епіфора).	Опрацювання матеріалу за темою 2.9 (робота з електронним конспектом лекцій, методичними рекомендаціями та завданнями для самостійної роботи, підручниками та інтернет-джерелами); підготовка до поточного тесту	5	

	Разом за тематичним блоком 2		40	
Тематичний блок 3				
1	Тема 3.1. Функціональні стилі англійської та української мов. Стилістична диференціація сучасних англійської та української мов. Мовна система, функціональні стилі й індивідуальне мовлення. Основні протиставлення на рівні норми. Функціональні стилі мовної діяльності: офіційно-діловий, науково-професійний, газетний, публіцистичний, літературний, розмовний.	Опрацювання матеріалу за темою 3.1 (робота з електронним конспектом лекцій, методичними рекомендаціями та завданнями для самостійної роботи, підручниками та інтернет-джерелами)		Формувальне оцінювання (індивідуальне, групове; усне та / або письмове)
2	Тема 3.2. Стилїстика англійського та українського тексту. Текст і деякі вихідні поняття стилїстики тексту. Способи аналізу художнього тексту. Контекст. Текстова інтерпретація. Основні категорії тексту і їхнє стилїстичне використання: інтегративність тексту, дискретність тексту, персональність / інперсональність тексту, установлення на читача.	Опрацювання матеріалу за темою 3.2 (робота з електронним конспектом лекцій, методичними рекомендаціями та завданнями для самостійної роботи, підручниками та інтернет-джерелами); підготовка до усного опитування		Формувальне оцінювання (індивідуальне, групове; усне та / або письмове)
	Разом за тематичним блоком 3		10	
Разом			60	

5. Вимоги до студентів:

1. В рамках завдань першого блоку студенти мають самостійно ознайомитися з системою основних понять порівняльної стилїстики англійської та української мов.
2. В рамках завдань другого блоку студенти мають самостійно ознайомитися з фонетичними, графічними та лексичними стилїстичними ресурсами української та англійської мов; дослідити основні характеристики стилїстичних фігур заміни (група кількості: гіпербола, мейозис, літота; група якості: метафорична підгрупа (метафора, епітет,

автономазія, персоніфікація), метонімічна підгрупа (синекдоха, перифраз, евфемізм); іронія; стилістичних фігур комбінування (група ідентичності: порівняння, синонім; група контрасту: оксиморон, антитеза, парадокс; група нерівності: кульмінація, анти-кульмінація, зевгма, гра слів); ознайомитися з синтаксичними стилістичними ресурсами української та англійської мов, що базуються на редукції синтаксичної структури: еліipsis, номінативні речення, апосіопезис, асиндетон, парцеляція; на ускладненні синтаксичної структури: різні типи повтору, перелік, тавтологія, полісиндетон, паралельні конструкції; на зміні порідку слів: інверсія, відсторонення; на транспозиції: риторичні питання.

3. В рамках завдань третього блоку студенти мають з'ясувати суть поняття функціонального стилю, характеристики літературного (художнього, офіційно-ділового, публіцистичного, газетного, наукового, конфесійного) та розмовного стилів української та англійської мов.

6. Форми контролю та критерії оцінювання. Завдання, винесені на самостійну роботу студентів, включені у поточні і підсумкові роботи для оцінювання роботи студентів у семестрі та у тест на семестровому екзамені. Відповідні критерії оцінювання наведено в Робочій програмі навчальної дисципліни.

Рекомендоване методичне забезпечення

Базова література:

1. Дубенко О.Ю. Порівняльна стилістика англійської та української мов. Посібник для студентів та викладачів вищих навчальних закладів. Вінниця: НОВА КНИГА, 2005. 224 с.
2. Мартинюк А.П. Курс «Порівняльна стилістика» в презентаціях. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2022. <http://foreign-languages.karazin.ua/ru/departments/english-translation-theory-and-practice/library-4>.

Допоміжна література:

1. Єфімов Л.П., Ясінецька О.А. Стилiстика англiйської мови i дискурсивний аналіз. Навчально-методичний посiбник. Вінниця: НОВА КНИГА, 2004. 240 с.
2. Кухаренко В.А. Практикум зі стилістики англійської мови: Підручник. Вінниця : НОВА КНИГА, 2003. 160 с.
3. Мартинюк А.П. Проблема смислотворення в комунікації // Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія: Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов. 2020. Вип. 91 <https://doi.org/10.26565/2227-8877-2020-91-04>
4. Мартинюк А.П., Понікарьова А.Ю. Риторичні функції сугестії як засобу сугестивного впливу // Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія: Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов. 2021. Вип. 94. С. 20-26.
5. Нефьодова О.Д., Гаврикова І.О. Типологічні характеристики англійськомовної книжки-абетки як мультимодального тексту. // Актуальні проблеми сучасної лінгвістики та методики навчання іноземних мов в дослідженнях студентів. 2022. Вип. 18. С. 9-16
6. Нефьодова О.Д. Засоби та наслідки актуалізації прецедентного імені в комунікації // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. Серія: Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов. 2016. Вип. 84. С. 108-114.
7. Нефьодова О.Д. Реалізація інтертекстуального потенціалу прецедентного феномену “NUMPTY DUMPTY” в англомовних текстах різних функціональних стилей // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. Серія: Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов. 2017. Вип. 86. С. 110-117.
8. Нефьодова О.Д. Roots to Branches: ретроспективна та перспективна інтертекстуальність фанфікшн Великої Британії // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія: Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов, 2022. Вип. 95. С. 14-19.

9. Самохіна В.О. Жарт у сучасному комунікативному просторі Великої Британії та США: монографія. Вид. 2-е перероб. і доп. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2012. 360 с.
10. Самохіна В.А. Текстуальні і дискурсивний аспекти сучасного англомовного жарту // Когніція, комунікація, дискурс. 2021. №5. С. 52-73
11. Словник тропів і стилістичних фігур / [автор-укладач В. Ф. Святовець]. Київ : Академія, 2011. 176 с.
12. Bally, C. Précis de stylistique. Genève : A. Eggimann, 1905. 183 p.
13. Beaugrande R., Dressler W. The introduction to text linguistics. London : Longman, 1981. 270 p.
14. Crystal D., Davy D. Investigating English style. London : Longman, 1969. 264 p.
15. Freeman D. Essays in modern stylistics. London, New York : Methuen, 1981. 416 p.
16. Halliday M.A.K. Language as social semiotic: The social interpretation of language and meaning. London : Edward Arnold, 1978. 256 p.
17. Iser W. Interaction between text and reader // The reader in the text. Princeton : Princeton University Press, 1980. 452 p.
18. Kovalenko, L., Martynyuk, A. Verbal, visual, and verbal-visual puns in translation: cognitive multimodal analysis // Cognition, Communication, Discourse. 2021. Vol. 22. P. 27-41. <https://doi.org/10.26565/2218-2926-2021-22-02>
19. Lakoff G., Johnson M. Metaphors We Live by. Chicago : Chicago Univ. Press, 1980. 242 p.
20. Leech G., Short M. Style in fiction. London : Longman, 1981. 420 p.
21. Lukyanova T., Martynyuk A. Rational and non-rational in multi-semiotic meaning making // Text-Image-Music: Crossing the Borders. Intermedial conversations on the poetics of verbal, visual and musical texts. 2021. Vol.19 / A. Pawelec, A. Shaw and G. Szpila (Eds.). Berlin : Peter Lang. P. 341-355.
22. Martynyuk, A., Akhmedova, E. Cognitive translation analysis of fiction simile // Cognition, Communication, Discourse. 2021. Vol. 23. P. 72-86. <https://doi.org/10.26565/2218-2926-2021-23-05>
23. Martynyuk A., Meleshchenko O. Socio-pragmatic potential of (verbo)-visual metaphonymy in Internet memes featuring Donald Trump // Metaphor and the Social World. 2022. Vol. 12(1). P. 69-91.
24. Nørgaard N., Montoro R., Busse B. Key terms in stylistics. London, New York : Continuum, 2010. 269 p.
25. Widdowson H. Stylistics and the teaching of literature. London : Routledge, 1975. 265 p.
26. Zhulavska O. Martynyuk A. English-Ukrainian translations of synesthetic metaphors // Translation Today: Translation and Power. Studies in linguistics, Anglophone literatures and cultures. Berlin: Peter Lang GmbH, 2020. Vol 27. P. 271–279

Інформаційні ресурси:

1. Cambridge Dictionary Online. URL: <http://dictionary.cambridge.org/>
2. Longman English Dictionary Online. URL: <http://www.ldoceonline.com/>
3. Macmillan English dictionary and thesaurus. URL: <http://www.macmillandictionary.com/>
4. Thesaurus. Com URL: <http://thesaurus.reference.com/>
5. Online English Thesaurus URL: <http://www.lingvozone.com/free-online-thesaurus>
6. Computational resources for linguistic research [електронний ресурс]. URL: <http://billposer.org/linguistics/computation/resources.html>
7. Data visualization URL: <https://digitalresearchtools.pbworks.com/w/page/17801661/Data%20Visualization>
8. Digital research tools for linguistics. URL: <https://digitalresearchtools.pbworks.com/w/page/17801682/Linguistic%20Tools>
9. Literary devices. URL: <https://literarydevices.net/>
10. Literary terms. URL: <https://literaryterms.net/>
11. Schibles E.W. Humor. Reference guide. URL: www.dueseldorf.de
12. Stylistic devices. URL: <https://www.litcharts.com/literary-devices-and-terms>